

O'QUV TEXNIK VOSITALAR VA ULARDAN GEOGRAFIYANI O'QITISHDA FOYDALANISH YO'LLARI

Erkinov Xudoberdi, Nurmamatova Shahrizoda,

Buvabekova Xonzoda

Andijon davlat pedagogika instituti

„Geografiya va Iqtisodiy bilim asoslari yo`nalishi” 3-bosqich talabalari.

M.O.Sariqulov

Andijon davlat pedagogika instituti

„Aniq va Tabiiy fanlar” fakulteti katta o`qituvchisi

Annotatsiya. *Ushbu maqolada geografiya ta'lim jarayonida o'quv texnik vositalardan foydalanishning nazariy asoslari, ularning o'quv jarayoniga ta'siri hamda samaradorlikni oshirishdagi o'rni yoritilgan. Shuningdek, geografiyani o'qitishda zamonaviy texnologiyalarni joriy etish, o'qituvchining metodik tayyorgarligi va o'quvchilarning bilish faoliyatini rivojlantirishdagi ahamiyati tahlil qilinadi.*

Kalit so'zlar: *geografiya, o'quv texnik vositalar, ta'lim texnologiyalari, didaktika, samaradorlik, o'qitish jarayoni.*

Kirish. Bugungi kunda ta'lim jarayonida texnik vositalardan foydalanish o'qitish samaradorligini oshirishda muhim omil hisoblanadi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining ta'lim sohasiga oid qaror va farmonlarida raqamli ta'lim muhitini yaratish, fanlarni zamonaviy axborot texnologiyalari asosida o'qitish masalasiga alohida e'tibor qaratilmoqda. Xususan, “Ta'lim to'g'risida”gi Qonun va “Kadrlar tayyorlash milliy dasturi”da o'quv jarayoniga ilg'or pedagogik texnologiyalarni joriy etish zaruriyati qayd etilgan. Geografiya fani o'z mazmuni jihatidan ko'rgazmalilik, fazoviy tasavvur va tahlilni talab etadi. Shu boisdan o'quv texnik vositalardan foydalanish nafaqat bilimni oson o'zlashtirishga, balki

o'quvchilarda tabiat hodisalari va jarayonlarini to'g'ri tasavvur etish ko'nikmasini shakllantirishga xizmat qiladi.

Asosiy qism. O'quv texnik vositalar tushunchasi. O'quv texnik vositalar — bu ta'lim jarayonida o'qituvchi va o'quvchi o'rtasida axborot almashuvini ta'minlovchi texnik qurilmalar majmuasidir. Ular o'quv materialini obrazli, jonli va ta'sirchan shaklda yetkazishga yordam beradi. Pedagogika fanida bu vositalar didaktik vositalarning texnik turlariga kiradi. O'quv texnik vositalar o'quvchilarning bilim olish faoliyatini faollashtiruvchi hamda ularning mustaqil fikrlash qobiliyatini rivojlantiruvchi vosita sifatida qaraladi. Bunday vositalardan foydalanish o'quv jarayonining interfaolligini ta'minlab, o'quvchini bilim jarayonining faol ishtirokchisiga aylantiradi. Geografiya fanida qo'llaniladigan o'quv texnik vositalar quyidagi turlarga bo'linadi: *Ko'rgazmali texnik vositalar: xaritalar, globuslar, maketlar, diafilm va plakatlari. Eshitish-ko'rish vositalari: videoroliklar, multimedia taqdimotlari, elektron darsliklar. Axborot-kommunikatsiya texnologiyalari: kompyuter, interaktiv doska, proyektor, elektron xaritalar va internet manbalari.* O'quv texnik vositalarning o'quv jarayonidagi ahamiyati quyidagilarda namoyon bo'ladi: *O'quvchilarning bilimni idrok etish tezligini oshiradi. O'rganilayotgan geografik obyektni vizual ravishda ko'rsatish imkonini beradi. O'qituvchining mehnatini yengillashtiradi va vaqtni tejaydi.* Geografiyani o'qitishda o'quv texnik vositalardan foydalanish yo'llari Geografiya darslarida o'quv texnik vositalardan samarali foydalanish uchun o'qituvchi ularni darsning maqsadi, mavzusi va o'quvchilarning tayyorgarlik darajasiga mos ravishda tanlashi zarur. Tabiiy geografiya bo'yicha darslarda videomateriallar, virtual xaritalar va sun'iy yo'ldosh tasvirlaridan foydalanish o'quvchilarning fazoviy tafakkurini rivojlantiradi. Texnik vositalardan foydalanish darsning interfaolligini oshiradi, o'quvchi faoliyatini mustaqil tashkil etish imkonini beradi. Ayniqsa, kompyuter dasturlari va interaktiv xaritalar yordamida o'quvchilar geografik jarayonlarni modellashtirish, taqqoslash va tahlil qilish imkoniyatiga ega bo'ladilar. Shuningdek, zamonaviy ta'lim texnologiyalari — Google Earth, ArcGIS, 3D Atlas kabi dasturiy platformalardan

foydalanish orqali geografiyani o'qitish jarayonini raqamlashtirish mumkin. Bunday yondashuv o'quvchilarning fanga qiziqishini oshirib, ularning amaliy bilimlarini mustahkamlaydi.

Xulosa. Xulosa qilib aytganda, o'quv texnik vositalar geografiya ta'limida o'qitish samaradorligini oshiruvchi muhim didaktik vosita hisoblanadi. Ular orqali o'quvchilar geografik obyektlar va jarayonlarni chuqurroq anglaydilar, fanga nisbatan qiziqishlari ortadi. O'qituvchi esa o'quv jarayonini zamonaviylashtirish, vizual va interfaol o'qitish metodlarini uyg'unlashtirish imkoniyatiga ega bo'ladi. Shu boisdan geografiya fanini o'qitishda o'quv texnik vositalardan oqilona, maqsadli va tizimli foydalanish zarur.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. Pedagogik texnologiyalar va pedagogik mahorat. – Toshkent: Fan, 2019.
2. Ta'limda innovatsion texnologiyalar. – Toshkent: O'zbekiston pedagogika nashriyoti, 2020.
3. Geografiyani o'qitishda zamonaviy axborot texnologiyalaridan foydalanish. – Toshkent: TDPU, 2018.
4. Yuksak ma'naviyat – yengilmas kuch. – Toshkent: Ma'naviyat, 2016.
5. O'zbekiston Respublikasi "Ta'lim to'g'risida"gi Qonuni. – Toshkent, 2021.
6. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining "Ta'lim jarayoniga innovatsion texnologiyalarni joriy etish to'g'risida"gi qarori. – Toshkent, 2020.